

פרשת ראה – רביעי

יד (א) בָּנִים אַתֶּם לַיהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְּדוּ וְלֹא־
תַּשְׁיִמוּ קִרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם
לְמָת:

א בָּנִין אַתּוֹן, קָדָם
י' אֱלֹהִינוּ: לֹא
תַתְּהַמְמוֹן, וְלֹא תַשׁוּן
מָרַט בֵּין עֵינֵינוּ עַל
מִית.

רש"י < לֹא תִתְגַּדְּדוּ. לֹא תִתְּנוּ גְדִידָה וְשָׂרֵט בְּבִשְׂרְכֶם עַל מָת, כְּדָרָךְ שֶׁהָאֱמֹרִיִּים עוֹשִׂין לְפִי שְׂאֵתָם בָּנִיו שֶׁל מָקוֹם וְאֵתָם רְאוּיִין לַהֲיוֹת נָאִים וְלֹא גְדִידִים וּמְקַרְחִים: **בֵּין עֵינֵיכֶם.** אֲצֵל הַפְּדֻחַת וּבִמְקוֹם אַחֵר הוּא אוֹמֵר: "וְלֹא יִקְרַחוּ קִרְחָה בְּרֹאשָׁם" לַעֲשׂוֹת כָּל הָרֹאשׁ כְּבֵין הָעֵינָיִם:

(ב) כִּי עִם קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה
אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בַּחַר יְהוָה לַהֲיוֹת
לוֹ לְעַם סִגְלָה מִכָּל הָעַמִּים
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה: {ס}

ב אַרִי עִם קָדִישׁ אַתָּה,
קָדָם י' אֱלֹהֶיךָ; וּבָךְ
אֶתְרַעִי י', לְמַהוִי
לִיָּה לְעַם חֲבִיב, מִכָּל
עַמְּמִיָּא, דְּעַל אֲפִי
אַרְעָא. {ס}

רש"י < **כִּי עִם קָדוֹשׁ אַתָּה.** קָדֻשַׁת עֲצָמְךָ מֵאֲבוֹתֶיךָ וְעוֹד וּבָךְ בַּחַר ה':

(ג) לֹא תֹאכַל כָּל־תוֹעֵבָה: **ג לֹא תִיכּוֹל,** **כָּל דְּמַרְחָק.**

רש"י < **כָּל תוֹעֵבָה.** כָּל שֶׁתַּעֲבֹתִי לָךְ, כְּגוֹן: צָרַם אֲזֵן בְּכוֹר כְּדִי לְשַׁחֲטוֹ בַּמִּדְיָנָה, הָרִי דָּבָר שֶׁתַּעֲבֹתִי לָךְ "כָּל מוֹם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ". וּבֹא וְלִמַּד כָּאֵן שֶׁלֹּא יִשְׁחַט וַיֹּאכַל עַל אוֹתוֹ הַמוֹם. בִּשְׁל בָּשָׂר בַּחֲלָב, הָרִי דָּבָר שֶׁתַּעֲבֹתִי לָךְ, הִזְהִיר כָּאֵן עַל אֲכִילָתוֹ:

(ד) זֹאת הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ
שׁוֹר יֵשֶׁה כְּשֹׁבִים וְיֵשֶׁה עֲזִים:

ד דִּין בַּעִירָא, דְּתִיכְלוּן:
תוֹרִין, אֲמַרִין דְּרַחֲלִין
וּגְדִין דְּעִזִּין.

(ה) אֵיל וְצָבִי וַיַּחְמוֹר וַאֲקוּ
וַיִּדְשִׁן וַתֵּאוּ וַיֹּמַר:
וַיִּחְמוֹרָא; וַיַּעֲלֵא
וַרִימָא, וַתִּרְבֵּלָא
וַיִּדְיָא.

רש"י < **זֹאת הַבְּהֵמָה וְגו'** אֵיל וְצָבִי וַיַּחְמוֹר. לְמַדְנוּ שֶׁהַחֲיָה בְּכָלֵל בְּהֵמָה, וְלִמַּדְנוּ שֶׁהַבְּהֵמָה וַחֲיָה טְמֵאָה מְרַבָּה מִן הַטְּהוֹרָה, שֶׁכָּכֵל מָקוֹם פּוֹרֵט אֶת הַמוֹעֵט: וַאֲקוּ. מִתְּרַגְּם יַעֲלֵא יַעֲלֵי סֵלַע הוּא אֲשֶׁטַּנְבוּ"ק: וַתֵּאוּ. תוֹרְבֵּל"א, תוֹר הַיַּעַר. בֹּא־ל"א יַעַר. בְּלִשׁוֹן אֲרָמִי:

(ו) וְכָל־בְּהֵמָה מִפְּרִסַּת
פִּרְסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעֵי שְׁתֵּי
פְּרִסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבְּהֵמָה
אַתָּה תֹּאכְלוּ:

רש"י < **מִפְּרִסַּת.** סְדוּקָה כְּתִרְגוּמוֹ: **פִּרְסָה.** פְּלֹאנְט"א פִּיאַטַע: וְשִׁסְעַת. חֲלוּקָה בִּשְׁתֵּי צִפְרָנַיִם, שֵׁשׁ שְׁסֻדּוּקָה וְאֵינָה חֲלוּקָה בְּצִפְרָנַיִם, וְהִיא טְמֵאָה: **בַּבְּהֵמָה.** מִשְׁמַע, מֵהַ שְׁנַמְצָא בַּבְּהֵמָה אָכַל. מִכָּאֵן אָמְרוּ שֶׁהַשְּׁלִיל נִתָּר בִּשְׁחִיטַת אִמּוֹ:

(ז) אַךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ
מִמַּעֲלֵי הַגֵּרָה וּמִמִּפְּרִסֵּי
הַפִּרְסָה הַשְּׁסוּעָה אֶת־
הַנֶּמֶל וְאֶת־הָאַרְנָבֶת וְאֶת־
הַשָּׂפָן כִּי־מַעֲלָה גֵּרָה הֵמָּה
וּפְרִסָּהּ לֹא הִפְרִיסוּ טַמְאִים
הֵם לָכֶם:

רש"י < **הַשְּׁסוּעָה.** בְּרִיָּה הִיא שֵׁשׁ לָהּ שְׁנֵי גִבִּין וּשְׁנֵי שִׁדְרָאוֹת. אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: לָמָּה נִשְׁנוּ בַּבְּהֵמָה מִפְּנֵי הַשְּׁסוּעָה, וּבַעוּפוֹת מִפְּנֵי הָרָאָה, שֶׁלֹּא נֶאֱמְרוּ בְּתוֹרַת כְּהֵנִים:

(ח) וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְּרִיס
פִּרְסָה הוּא וְלֹא גֵרָה טַמֵּא
הוּא לָכֶם מִבִּשְׂרָם לֹא
תֹאכְלוּ וּבִנְבִלְתָּם לֹא תִגְעוּ:
{ס}

רש"י < **וּבִנְבִלְתָּם לֹא תִגְעוּ.** רַבּוֹתֵינוּ פָּרְשׁוּ בְּרִגְלֵי, שְׂאָדָם חָיִב לְטַהֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּרִגְלֵי. יָכוֹל יִהְיֶה מְזַהְרִים בְּכָל הַשָּׁנָה תִּלְמוּד לומר: "אָמַר אֵל הַכְּהֵנִים" וְגו', וּמֵה טְמֵאֵת הַמֵּת חֲמוּרָה כְּהֵנִים מְזַהְרִים וְאֵין יִשְׂרָאֵל מְזַהְרִים, טְמֵאֵת נִבְלָה קָלָה לֹא כָּל שָׁכֵן:

(ט) אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר
בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר
וְקִשְׁקֶשֶׁת תֹּאכְלוּ:

ט יֵת דִּין, תִּיכְלוּן, מִכָּל,
דְּבִמִּיָּא: כָּל דְּלִיָּה
צִיצִין וְקַלְפִּין, תִּיכְלוּן.

(י) וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר
וְקִשְׁקֶשֶׁת לֹא תֹאכְלוּ טַמֵּא
הוּא לָכֶם: {ס}

(יא) כָּל־צִפּוֹר טְהוֹרָה תֹּאכְלוּ: **יא כָּל צִפּוֹר דְּכִי, תִיכְלוּן.**

רש"י < **כָּל צִפּוֹר טְהוֹרָה תֹּאכְלוּ.** לַהֲתִיר מְשַׁלַּחַת שְׁבַמְצָרַע:

(יב) וְזֶה אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ
מֵהֶם הַנֶּשֶׁר וְהַפֶּרֶם וְהָעֹזְנִיה:

רש"י < **וְזֶה אֲשֶׁר לֹא־תֹאכְלוּ מֵהֶם.** לֶאֱסֹר אֶת הַשְּׁחוּטָה:

(יג) וְהָרָאָה וְאֶת־הָאִיָּה וְהַדִּיָּה
לְמִינָהּ:

רש"י < **וְהָרָאָה וְאֶת הָאִיָּה וְגו'.** הִיא רָאָה, הִיא אִיָּה, הִיא דִּיָּה וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ רָאָה שְׂרׁוּאָה בְּיוֹתֵר. וְלָמָּה הִזְהִירָךְ בְּכָל שְׁמוּתֶיהָ שֶׁלֹּא לִתֵּן פִּתְחוֹן פֶּה לְבַעַל דִּין לַחֲלָק, שֶׁלֹּא יִהְיֶה הָאוֹסְרָה קוֹרֵא אוֹתָהּ "רָאָה" וְהַבָּא לַהֲתִיר אוֹמֵר זֶה "דִּיָּה" שְׁמָהּ, אוֹ "אִיָּה" שְׁמָהּ, וְזֶה לֹא אָסַר הַכְּתוּב. וּבַעוּפוֹת פָּרַט לָךְ הַטְּמֵאִים, לְלַמֵּד שֶׁהַעוּפוֹת הַטְּהוֹרִים מְרַבִּים עַל הַטְּמֵאִים, לְפִיכָךְ פָּרַט אֶת הַמוֹעֵט:

(יד) וְאֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינּוּ: **יד וְיֵת כָּל עוֹרְבָא,** **לְזִנְיָה.**

(טו) וְאֵת בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־
הַתַּחֲמָם וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־
הַנֶּץ לְמִינָהּ:

טו וְיֵת בֵּת נַעְמִיתָא,
וְצִיצָא וְצִפּוֹר שְׁחָפָא;
וְנִצָּא, לְזִנוּהִי.

(טז) אֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף
וְהַתְּנַשְׁמַת:

רש"י < **הַתְּנַשְׁמַת.** קֶלֶב"א שוֹרִי"ץ:

(יז) וְהַקָּאֵת וְאֶת־הַרְחֻמָּה
וְאֶת־הַשָּׁלָךְ:

רש"י < **שָׁלָךְ.** הַשּׁוּלָה דְּגִים מִן הַיָּם:

(יח) וְהַחֲסִידָה וְהָאֲנָפָה לְמִינָהּ
וְהַדּוֹכִיפֶת וְהָעַמְלָף:

רש"י < **דּוֹכִיפֶת.** הוּא תִרְנַגּוּל הַבֵּר וּבִלַּע"ז הַרופ"א (אוֹיַעְרַהאן) וְכִרְבָּלְתוֹ כְּפוּלָה:

(יט) וְכָל־שָׂרִץ הָעוֹף טַמֵּא הוּא
לָכֶם לֹא יֹאכְלוּ:

רש"י < **שָׂרִץ הָעוֹף.** הֵם הַנְּמוּכִים הַרוֹחֲשִׁים עַל הָאָרֶץ. כְּגוֹן זְבוּבִים וְצָרְעִים וְחִגְבִּים טְמֵאִים הֵם קְרוּיִים "שָׂרִץ":

(כ) כָּל־עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ: **כ כָּל עוֹף דְּכִי, תִיכְלוּן.**

רש"י < **כָּל עוֹף טְהוֹר תֹּאכְלוּ.** וְלֹא אֶת הַטְּמֵא, כֹּא לִתֵּן "עֲשֵׂה" עַל "לֹא תַעֲשֵׂה" וְכֵן בַּבְּהֵמָה "אַתָּה תֹּאכְלוּ" וְלֹא בְּהֵמָה טְמֵאָה. וְלֹא־וּ הַבֹּא מִכָּלֵל עֲשֵׂה, עֲשֵׂה, לַעֲבֹר עָלֵיהֶם בִּ"עֲשֵׂה" וְ"לֹא תַעֲשֵׂה":

(כא) לֹא תֹאכְלוּ כָּל־נִבְלָה
לִגֵּר אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה
וְאִכְלָהּ אוֹ מִכָּר לְנִכְרִי כִּי עִם
קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא־תִבְשַׁל גְּדִי בַּחֲלָב אִמּוֹ:
{פ}

רש"י < **לִגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ.** גֵּר תוֹשֵׁב שֶׁקָּבַל עָלָיו שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְאוֹכַל נִבְלוֹת: **כִּי עִם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה'.** קָדֻשׁ אֶת עֲצָמְךָ בְּמִתָּר לָךְ, דְּבָרִים הַמְּתָרִים וְאַחֲרִים נוֹהֲגִים בָּהֶם אָסוּר, אֵל תִּתִּירָם בַּפְּנִיָּה: **לֹא תִבְשַׁל גְּדִי.** שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים, פָּרַט לַחֲיָה וּלְעוּפוֹת וּלְבְּהֵמָה טְמֵאָה: **לֹא תִבְשַׁל גְּדִי וְגו'.**

(כב) לֹא תֹאכְלוּ כָּל־נִבְלָה
לִגֵּר אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ תִּתְּנֶנָּה
וְאִכְלָהּ אוֹ מִכָּר לְנִכְרִי כִּי עִם
קָדוֹשׁ אַתָּה לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לֹא־תִבְשַׁל גְּדִי בַּחֲלָב אִמּוֹ:
{פ}

רש"י < **לִגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ.** גֵּר תוֹשֵׁב שֶׁקָּבַל עָלָיו שֶׁלֹּא לַעֲבֹד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְאוֹכַל נִבְלוֹת: **כִּי עִם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה'.** קָדֻשׁ אֶת עֲצָמְךָ בְּמִתָּר לָךְ, דְּבָרִים הַמְּתָרִים וְאַחֲרִים נוֹהֲגִים בָּהֶם אָסוּר, אֵל תִּתִּירָם בַּפְּנִיָּה: **לֹא תִבְשַׁל גְּדִי.** שְׁלִשָּׁה פְּעָמִים, פָּרַט לַחֲיָה וּלְעוּפוֹת וּלְבְּהֵמָה טְמֵאָה: **לֹא תִבְשַׁל גְּדִי וְגו'.**